

Indberetning fra præsterne i Aalborg stift 1638

(Uddrag om Thisted amt)
Ved Hans Knudsen

Han Herred

(Indberetninger mangler fra Kettrup og Gøttrup Sogne.)

Hanherridt i Jutland

Att ehrfare om der fandtis nogle gamle monumenter och schriffter med runebogstaffuer.

I Torslef sognen ved en enistegaard, kaldis Haffuen, østen derfra mellem 2 høye ligger steene fra den ene høye till den anden, och ligger hart derhoss en steendes¹). I Beistrup march ligger 3 steene huld²) offuen paa huer andre. I Mandstrup march ligger en dees eller steenstouffue, som kaldis Langdees, och ligger endnu i Mandstrup march en steenstouffue, kaldis Mandstrup steenstouffue; ved en enstedgaard ved Mandstrup bye, som kaldis Holmgaard, der paa marchen findis thuende steendeesse. Paa Aggersborg marck er en stor høy med smaa steenn omkring. I Aggersborig sognen ved en gaard ved nafn Kryldrup ligger der sønden fra en steendees, kaldis steenstouffuen. Paa Kiettrup march findis 3 steen, en er lagdt offuen paa den andre, och kaldis steenstouffuen. Item vdi Kiettrup sognen er en eenistedgaard, kaldis Kragholm, som ligger en høy, och høyen er omkringsatt med steen oc en stor steen mit vdi høyen.

Kolderup sognen. Ved Kolderup præstegaardt synden fra gaarden findis en stor steen opreist, kaldis Kulsteen. Ved en enistegaardt, kaldis Aarup, der paa marchen findis en steenstouffue. Paa itt, kaldis Høgdalsbacke, findis en steenhob. Vesten en bygsted ved nafn Bieregaard ved en høy, kaldis Grønhøy, findis en steendees. Ved gammel Borup i klitten findis ochsaa en sthiendees. Ved Bavenhøy norden Kolderup findis en stor steen opreist.

Skrem sognen. Findis vdi Skrem marck sudoest fra kircken enn steenstouffue, item ochsaa i Skrem marck sønden fra kircken findis en sthienstouffue.

Dette forskrefne findis vdi Hanherrit i Jutland, och ingen stedtz paa forskrefne kan findis eller ehrfaris att vere skrifter eller runebogstauffuer.

Gregorius Ivari
præpositus, mappa.

*****

Lerup og Tranum.

Leerup sognen.

Vdi i Leerup sognen er en kirke, som kaldis Vor Frue kirke eller epter sognit Leerup kirke. Byer iche vden enn: Tellingh. Enstedgaarde: Leerupgaard, som er prestegaarden, Myllgaard, Stagsted, puorup, Lunde, Lien. Høies naffne: Niehøi, Nørhøi, Stilsshøi, Lundhøi, Marschielshøi. Daaelis naffne: Steuer daaell, Espedaell, Staphells fald, Foss er en rendendis vand och beck, som løbber alltid.

Tranum sognen

Vdi Traumb sognen er en kircke, som kallis epter sognit Traumb kircke. Byers naffne: Eystrup, Traumb, Bratbergh, Bratbergh gaarde, Jernumstii och Klitthusse. Hieaggers høi, Grønhøi, Hessellhøi, Smelsshøi, Fladzvaltzhøi, Torsshøi, Presthøi, Mellkiersshøi, Kjeldhøi. Daaelis naffne: Eyers daall, Budt[?] daall, Rumpkist.

Lauers Nielssen, prest vdi Leerup och Traumb sogner.

*****

Brovst og Svenstrup

Broust sogn med sin annex Suenstrup er tuende kiercher, nemlig Broust och Suenstrup kiercke. Vdi Broust sogn er 4 byer nemlig: Broust, Sønderøxe, Nørøxe og Røgell; 2 enestedtgaarde nemlig: Jeggeromb och Ertzbeck, och vdi samme sogn det gammell hersæde Brodskouff. Skouffve findis der nu paa denne dag aldielis ingen, ey heller høye eller dalle, som med nogen naffn neffnis, der nogen veed aff at sige.

Vdi Suenstrup sogn er 2 byer nemlig: Suenstrup coh Janum; 4 enestedtgaarde nemlig: Neestgaardt, Broegaardt, Sønderkouffsgaardt och Nørskouffsgaardt. Skouffve aldielis ingen paa denne dag, men tuende smaa høye: den ene Troldhøy och den anden Janumhøy; och derhos mange dalle, som dog haffver ingen naffne vndertagen en, som kaldis Helffvedis dall.

Huad monumenter och runebogstaff sig belanger findis i forskreffne sogner aldielis ingen.

Gregers Iwersøn
pastor loci. mappa.

*****

Torslev.

Torslef sogn i Hanherrit.

Torslef: en bye, ved hinds sønder side er kircken, nest sønden til i en daal laa Styfl closter met nonner i pafuedommit. Vesten derfraa ligger 18 høye, som kaldes Wor høye, strecker sig i sønder oc nær. Sønden fraa Torslef kircke er it hersæde, Kockedaal, oc skofuen, som blef afhugget af fienderne. I samme skof er nogle dale, men en kaldes Kragedaal. Paa backen er 2 høye, den ene kaldes Frestrup høye af det hersæde, Frestrup, som blef fløt til Kockedal af her Anders Nielssøn Banner til Asdaal i Vendsysel. Sønden fraa Frestrup er nogle daale, ved enden ligger en gaard, som kaldes "Vnder Backen", østen derfraa er it lidet elkierd oc engene. Vesten derfraa er en long backe, paa den ligger en bye, Atrop, norduest der fraa ligger Alsberg, er 4 bøndergaarde, (men tilforne it hersæde), der laa en skoulund, Alsberg lund, ophuggit i fiendernes tid; der ligger 4 høye. Norden derfraa er Hafuen, 1 gaard. Østen derfraa ligger 6 høye, som kalles Steengaards høye, imellem di 2 høye ligger steene fraa den ene høy til den anden. Norden derfraa er Flegem, 4 gaarde. Norden derfraa ligger Aarup, 3 gaarde, næst norden til

¹ dees: Dysse, jf. H. F. Feilberg: Ordbog over jyske Almuesmål I, 229.

² huald = hvælvet, smst. I, 713.

ligger først 5 høye efter huer andre 12 trin imellem huer høye, som strecker sig i sønder oc nør, dernest paa den anden side er 4 høye efter huer andre i sønder oc nør oc en stor dees³) mit imellem. Mit imellem forneft 2 raad høye, som kalles Aarup høye, ligger en slet platz saa bred som 2 agre. Mange meener, at der har veret it stor folckslactning hoss samme høye, oc di mectige begrafuit i høylene oc almuen i den lange daas imellem høylene. Østen derfraa er 3 høye, som kaldes Snøtofter høye, huor meget spøgeri er seet i fordom tid. Høylene er omsaat met 3 raad stene, den ene raad ofuer den anden. I Torslef sogn findes ingen monumenta eller scrifter met rune bogstafuer.

Jacob Andersson met egen haand, præst til Torslef kircke.

*****

Haverslev og Bejstrup.

Ihs.

Hauerslef kierche, som kaldes Wor Frue kierche mett sin kierchegaard. Derhoes ligger enn liden kiælde sønden for kierchen, som kaldes Wor Frue kiælde. - Sognet wdi sig selff kaldes Haffuersleff sogn, wdi huilchet sognn ehr fem byer: 1) Den første bye kaldes med sit naffn Bonderup bye, wdi huichenn [!] bye fines ingen enstedtzgaarde, men paa forskreffne march findes høye: 8, som ehr nemblig: Hollumhøy, Elhøy, Skiidtzhøy, Blysshøy, Møggelhøy, Haldsshøy 2, Grandhøy. Ved samme march findes tuende dale, den ene kaldes Nørdaell, den anden Sønderdaell. 2) Tanderup bye, vdi huilchenn bye findes intett andet at optegne end som en høy, kaldes Kobbelhøy. 3) Lørsted bye, wdi huilchen bye findes intett andet at optegne end som 3 høye: Lørstedhøy 2, Gryderhøy. 4) Hollumsøe bye. Paa Hollumsøe march findes iche andet end som 3 høye, som kaldes Hollumsøehøy 2, Brørhøy. 5) Hauerslef bye. Paa Haffuersleff byemarch findes intet at optegne wndtagen nogle høye, som ehr 9, huilche kaldes: Føllerhøy - 2, Rendhøy, Borregaardtzhøy - 2, Kierchehøy - 3, Tørredoes. Vdi Haffuerslef byeuang findis høye 13, som er nemblig: Høydøes, der ved ligger trey høye, som kaldes Høydøes høye, - Weyhøy, Langdøes, Daurehøy, Korshøy, Kloffuenhøy, Weessneeshøy 2, Hæsthøy, Præsthølmshøy. - Er der optegnet alt hues, som findes aff forskreffne paa Haffuerslef byemarch.

Annex Beejstrup kiercke, som kaldis sancti Nicolai kiercke med sin kierchegaard. Thill samme kierche ligger tuende byer, nemblig Mandstrup bye og Beystrup bye.

Wdi Beystrup bye findis ingen enstedgaarde, høye findes der 10, som kaldes: Skaadtzbierrre, Weyhøy, Hæsthøy, Strandstehøy, Hornhøy, Møggelhøy, Daelshøy, Vayhøy, Grønhøy med 3 steene mit wdi, huæll paa huerandre. Ræffshøy med en steen mit wdi. En gard ved naffn Tanderup gaard lidet fra Bejstrup bye, doch i det samme sogn. 2. Mandstrup bye. Wdi Mandstrup bye findes enstedgaarde 2, nemblig Hollumgaard och Søndestrup. Paa forskreffne Mandstrup march findis høye 14, som er nemblig: Mandtzhøy, Kloffuenbøy, Sundtzhøy liggendes offuen wdi itt bierg, som kaldes Sundtzbierrre, Thophøy, Kragdøes, Møggelhøy, Doenhøy 2, Lamrøg, Korshøy, Kierlinghøy, ett døes, som kaldes Langdøes, der

³ dees: Dysse, jvf. H. F. Feilberg: Ordbog over jyske Almuesmål I, 229.

ved samme døes ligger 6 høye, som kaldes Langdøeshøye. Steenstuer findes der ingen meere end en, och dend kaldes Mandstrup stienstue. Paa forskreffne Hollumgaardtz march findes høye trej, huilche kaldes Baunhøye; Paa samme march findes tuende steendøse.

Er der optegnet alt hues, som findes aff forskreffne paa Bejstrup sognemarch.

Peder Thomissen.

*****

Aggersborg.

Anno 1638 10 septemb.

Aggersborg saakaldet aff en vold, som endnu findes synden for kirckegaarden, eller Agersbierg, for den i sin circuitu⁴) er gantske som en bierg met idel agermuld.

1. I denne sogn er en tornet kircke betact gantske met blye; oc er ingen gamle monumenter eller nogen antiquitet eller ronebogstaffue der at finde.
2. I samme sogn er en herregaard, nu kaldis aff byen Agersborggaard, tilforne kaldtes Kongensgaardt.
3. Er i sognet fire smaa byer: Agersborg, er 7 gaarde, oc præstegaarden oc en boel, Torup er 8 gaarde 3 bole, Wllerup er gaard 13: Brandgaard, Moesgaard, Vestergaardt, Lyckegaardt 2, Nørgaardt, oc ellers 7, som neffnes aff byen, 3 bole. Oc er i sognet en liden bye, som er almindelig fergested emellom Hanherret oc Emmersyssel, kaldes Aggersund. En eenstedgaard: Kryldrup.
4. Paa sognemarcken er mange høje. Paa Agersborg marck, Skioldshøj, er en stor høj omkring met smaa steen oc en stor hule offuen i. Paa Wllerup marck er Bawnhøj, Løghøj, trei store høje staar jaffnside hoss hin anden oc nogle smaae. Er nogle dale: Bremdal, Ranckelsdal, Quindbierg, Sundshole. Oc paa en steenrimme⁵) emellom Agersborg oc sundet er vdi liden dal, en veld, kaldtes S. Nelaus kilde. Er ved Kryldrup en steenstouffve. Ellers er nogle besynderlige backer, som kaldes Bierge Nabe, Vesterbylie, Narbylie, som er landemeid⁶) til garnsett vdi bredningen etc.

Jørgen Iffuersøn Brødtorph.

Egen haand, pastor loci.

*****

Kolderup og Skræm.

Kolderup kircke och Skrem kircke i Han herridt liggendis.

Vdi Kolderup sogn er trende byer 1) Kolderup by liggendis vid kircken, 2) Fieresløff by liggendis i sudvest fraa kircken, 3) Brøndum by ligger vester fraa kircken.

Ennistegaarde: Aarup, som er thu gaarde, Aldrup, Gundestrupgaardt. Ligger øster till kircken.

Høye: 2 høye kaldis Torshøye, liger vesten kircken, strax dervid en dall, kaldis Høgedall.

Bavnhøy, Hunshøy, Dobbelhøy och Huilshøy. Disse høye ligger norden till Kolderup bye.

⁴ circuitus: Omkreds.

⁵ rimme: lang, bred, lav vold af Sand eller Sten. H. F. Feilberg: Ordbog over jyske Almuesmål III, 58.

⁶ med: mærke, landkending. H. F. Feilberg: Smst. II, 567.

Vid præstegaarden findis en stor steen opreist, kaldis Kulsteen.

Paa Aarup marck findis en stenstuffue, paa Høgedals back j steenhob.

Vesten Bieregaard vid Grønhøy findis en stendøs; vid Gamell Borup i klitten findis en stendøs, som meenis att vere en kempegraff. Vid Bavnhøy norden Kolderup findis en stor sten opreyst.

Skremb sogn.

Udi Skremb sogn er tuende byer: 1. Skrem by, aff huilcken kircken haffuer sitt naffn och kaldis Skremb kircke. 2. Gundestrup, som er 4 gaarde, liggendis sønden till kircken. Udi samme sogn findis en liden kongelig Maystetz forlening vid naffn Aalegaardt. Noch udi samme sogn itt lidett bygsted liggendis vid Han herridtz ting.

Høye: 3 Tanderupgaards høye. En høy, kaldis Vangshøy. Paa Gundestrup marck findis 3 høye, kaldis Bønshøye. En høy strax sønden kiergaarden haffuer ingen naffn. En stenstuffue findis udi Skrem marck sudost fraa kircken.

Noch en stenstuffue sønder fraa kircken.

Olaus Petri.

pastor loci.

mappa.

*****

Hjortdals.

Hiortels sogn.

Øster vdi sognet: I Fra stranden til Wester Suenstrup en huarff⁷), kaldis Hammersdall. II Wester Suenstrupes by, paa marcken: Marckschelshøj. III En sø Suenstrup sø, derhoss en backe, kaldis Højdall, Wolshøj, Graffshøj, Sorthøj, Klinckhøj. IV Torup, fire gaarde; der ved en høj kaldis Duehøj. V En liden versted⁸) Fassmerlie. VI Derfra vesten for løber en aa imellom forskreffne oc Hiortels.

Vester vdi sognet: VII Fra stranden igiennem Slet huarff⁹) til Hiortels kircke der ligger en hærsæde ved naffn Slette, en liden høj der ved, Quindehøj. IIX Hiortels by, som nu er øde aff sand oc ligger icke der vden it versted paa. IX Præstens gaard vdi Hiortels øde aff sand forvden et lidet versted der paa staar. X Der wester fra ligger di store sandbacker indtil haffuet. XI En gaardt (Hædegaardt), som ligger sodost derfra. Paa den marck ligger en dall, Lockis dall, fuld aff sand, Haffrhøj, Storhøj.

Jørgen Knudssen.

Egen h.

*****

Klim, Torup og Vust.

Kliimb, Torup och Wust sogner vdi Hanherrett.

Vdi Kliimb sogn,

byer 2. 1) Kliimb by, huor kirken ligger, 2) Odde liggendis der synden for. Derforuden en vandmølle, kaldis Tienlau mølle, liggendis till Aagaardt. Høye er i dette sogn ingen, som kand tegniss.

⁷ Betydningen af dette Ord er usikker, se H. F. Feilberg: Ordbog I, 693, jvf. C. Klitgaard i Jydske Saml. 3. III, 85, og V, 135.

⁸ Værsted: Bolig, Hus. O. Kalkar: Ordbog IV, 911.

⁹ Som nr. 7.

Vdi Torup sogn,

byer 3. 1) Torup, huor kirken er liggendis. 2) Vllerup, liggendis strax derhos. 3) Hollm, liggendis der synder fraa, dog allene hallffparten aff den ligger till Torup sogn, den anden hallffpart till Wust sogn. Derforuden ligger der ett buoll for sig sellff vesten for Torup, kaldis Røggi. Der er icke heller vdi dette sogn nogen synderlig høye eller dale eller andett naffnkundigt.

Vdi Wust sogn,

byer: Wust by, huor kirken ligger, Holm, dog halfparten er till Torup, som tilforne er rørtt. En ennistegaardt kaldis Blegsted, norden for Wust liggendis vdi klitten. 3 smaa buolle kaldis Ellidzspill, ligger ocsaa der udi klitten.

Høye: en lidett norden for Wust paa marken kalis Korpenshøy, huorpa staar en liden torn voxendis¹⁰); en liden, synder for Wurst udi heden, kaldis Syvihøy.

Anden synderligtt findis der intett vdi sognett, uden huis baker och dale, som ligger udi klitten och mod haffuett.

Anders Andersønn.

egen haandt.

*****

Tømmerby og Lil.

Fortegnelse paa Thømmerby oc Lilde sogner paa Hanneis.

Thømmerby sogn liger med sønder side mod Øesløs oc Vesløs sogner; med vester side fraa sønderst mod Thømmerby fiord, siden nær paa mod Østerild oc Hiardmaall sogner i Thye; med nær side mod Lilde sogn, med øster side mod Glumback fiord, sønderst, oc Han veyle, nordest.

Kiercken: Thømmerby kiercke staar mod nordost hjørne i sognett.

Byer: 1. Strax norden ved Thømmerby kiercke liger en liden by, kaldis Kierup. 2. Sønder fraa forskreffne kiercke en fierdingmielveys liger en by, kaldis Høustrup, haffuer sitt naffn aff nogle høye rett norden oc vesten fraa byen. 3. Vester fraa kiercken thoe agrelangt liger en liden bye, kaldis Frøestrup. 4. Sudvest fraa kiercken en halffierding miilveys liger en by, kaldis Thømmerby. 5. Vester fraa Thømmerby en halffierding miilveys liger en liden bye, kaldis Langvad.

Enstedgaarde: 1. Nogett vester fraa Langvad liger en boelig, kaldis Røebroff. 2. Noget norden fraa Langvad liger en gaard, kaldis Fogelsang. 3. Melem Kierup oc Frøstrup liger en gaard, kaldis Dalsgaard. 4. Nordvest fraa Thømmerbye kiercke liger nogle boeliger, kaldis Skadhaffue, som en part er i Thømmerby sogn, en part er i Lilde sogn.

Høye: I forskreffne Thømmerby sogn findis disse tvende høye (forvden nogle smaae). 1. Sønder fraa Thømmerby kiercke, den ene ved naffn Vegelhøy. 2. Den anden sudvest fraa samme kiercke ved naffn Aalhøy.

¹⁰ Dette Ord atter udstreget.

Bierge, dale etc.: Strax norden fraa Langvad liger nogle bierge, kaldis Langvad bierge, oc i samme bierge er thvende dale, kaldis Dybdale.

Ellers i forskreffne Thømerbye sogn findis ingen skoffue ey heller monumenter eller nogen antiqviteter, som mig vitterlige ere.

Lilde sogn liger med søndre oc sudvest side mod Thømmerbye sogn, med nordvest oc nør side mod haffuett, med østre side mod Bullbiergett, Vudst sogn, Vudst fiord oc Han veyle.

Kiercken: Lilde kiercke liger sønderst i sognet nord-nordvest fraa Thømmerby kiercke. Byer: 1. Nogett øster fraa kiercken liger en bye, kaldis Lund. 2. Nogett vester fraa kiercken liger en bye paa ett bierg, som der aff kaldis Biergett, oc en herregaard, Raalsgaard. 3. Nogen nør fraa forskreffne kiercke liger en liden bye i en dall, kaldis Huole.

Enstedgaarde: 1. En fierding miilveys nordvest fraa Lilde kiercke liger en boelig, kaldis Diernis, 2, strax der norden samme boelig en gaard, kaldis Koldkier. 3, Mod nordvest oc nøre side i forskreffne sogn langs med haffuett er en vid oc bred sandfluct langs med haffsiden, oc i samme sand iblant sandbacherne ere alle vegne smaa boliger, som formedelst fiskerie aff haffuet opholdis.

Ellers findis ingen skoffue ey heller bierge, dale eller høye, som naffnkundige ere, ey heller andre antiqviteter, som om skriffuis kand.

*****

Øsløs, Vesløs og Arup.

Paa Hanniss: Øsløs, Vesløs ok Arup sogner.

Vdi Øsløssogin er Øsløs bye ok thoe enstegaarde, den ene Stor Bisgaard, den andin Lille Bisgaard, ok kaldis kiercken aff same bye Øsløs kierke. I dette sogin findis en dal, som kaldis Kielling dal, der hoss findis 3 høye, som kaldis aff den same dal Kiellingsdal høye. Nok findis der i sognet 3 høye, som kaldis Skorup høye, indnu findis der 3 høye, som kaldis Træhøye. Nok findis der 3 høye, som kaldis Froerbøye.

Vdi Vesløssogin er en bye, en herregaard, som kaldis Vesløssgaard, enstegaarde 3: Den ene Odgaard, den andin Stor Essholm, den tridie Lille Essholm. Kierkin kaldis aff byen Vesløs kierki. Der findis et lidet bierg, kaldis Mummer.

Vdi Arup sogin er en bye ok en enstedgaard ved naffn Amtofft. Kierken kaldis aff byen Arup kierke. Der i sognet findis 3 høye, som kaldis Sundhøye aff Fægisund. Der findis inted andit synderligt.

*****

Øland.

I Ølandtz kirkesogn ligger en herregaard ved naffn Oxholm med skoff derhoss, dernæst 2 enlige gaarde, den ene Hullgaard, den anden Knudegaard oc et bierg derhoss, som gaarden haffver sit naffn aff, oc en dall, Birckeriiss dall.

Hans Jørgensson.
Egen haandt.

*****

Hillerslev Herred.

(Indberetninger mangler fra Øster og Vester Vandet Sogne.)

Rær, Hansted og Viksø.

1638 die 1 Octob. findis her paa Haandstholmb 3 kirchesogner: Reer, Haandsted oc Wixø¹¹).

Berge: Hiartberig, Todzberig, siden den omliggende Vesterhau oc Nørhau.

Peder Pederssøn, mppa.
pastor ibidem.

*****

Nors og Tved.

Fortegnelse offuer Nortz och Tuedh sogn effter strenge her cantzellers befalning.

Udi Nortz sogn findess byer - 3, nemblich: Nortz, Woring, Hinding; enistegaarde - 2: Ørgaardt och Skorup, herregaarde - 1: Søgaardt.

Høje eller dusse: 1) En lang dus ved naffn Vendberg, en kilde i østerenden. 2) En anden duss paa Hinding marck. 3) Jissberghøj ved klitten, huoraff er seet meget spøgerij, ja end siunligen omgaaest med mennischet, huilchet gammel folch kand mindess. 4) En høj ved Søgaard kaldess Hatterhøj, aff huilcken kand seess langt ud i Vestersøen. 5) Tudberg.

Stene - j, liggendess østen for Nortz, kaldess s. Elinæ, vel¹²) Helenæ steen, huorppaa er ingen caracteres heller rounebogstaffuer, men allene en lang rad huler, siuness, som er trøgt med store fingre.

Udi Tuedt sogn, huilchen er annexen er byer-2: Nørbye och Sønderbye.

Noch en moratz, som kaldess Ballerum med nogle eniste greessgaarde, paa huilchen sted findess en stor firekantig vold, kaldis Gadtzberg vold.

Enistegaarde: 1. Langgaard, 2. Skielsgaardt, 3. Skielsberg, 4. Kiergaardt.

Høje: 1. Rodzberg, en stor sandklippe, 2. Commelhøj, 3. Stenhøj.

Gamle monumenter heller stene med rounebogstaffuer findess icke.

At dette er, saavidt mig er berettiget derom heller bevist, vidner jeg underdanigst, Kield Christensøn.
med egen handt.

*****

Hillerslev og Kaastrup.

Fortegnelse paa byer och enstedgaarde, som leger till Hellersleff kjercke vdi Thye i Nørjutland, aff huilcken vden thuill hærreden, som kallis Heller hærredt, haffuer sin naffn, efftherdi thingen ligger rett synden fra byen och i marchen.

1. Hellersleff bye, och staar kjerchen vester i by, och ret synder fra kjerchen en gaar, som kallis Hoffue. 2.

¹¹ Paa Bagsiden af Indberetningen er med en anden samtidig Haand noteret: Reer, Haffinsted, Vigssøe kircke sogner paa Hanstholm haffuer verett en omfløtt øe i forðum tid, som steden nocksom vduiser.

¹² vel: eller.

Sønden fra Hellersløff imellom Tiested och Hellersløff liger en by, som kallis Brund. 3. I sudost fra Hellersløff liger en by, som kallis Kielstrup och imellom forskreffne bye och kierchen liger en enstedgaar, som kallis Kielsgaar. 4. Øster fra Hellersløff liger en by, som kallis Schoffsted. 5. Norden fra Skoffsted liger en enstedgaar, som kallis Odershyed. 6. Norost fra kjercken liger 1) en endstedgaar, som kallis Jensbye, 2) lidell liger der fra en gaar, som kallis Kandstrup, 3) endnu østen och norden der fra liger nogle bygninger ynder bachen, som kallis Kortegarde, och noget her østen fra liger en vandmølle, som kallis Bromøll.

Norden fra Hellersleff kjerche liger nogle gaarde, som kallis Lielle Hellersløff, huilcke haffuer i gamle daghe verit laadgarden til Hellersløff Huss, som haffuer icke langt derfra verit bygt paa en vold, ligendis i morasen der huss, och kallis Lielle Hellersløff vold heller store vold, och er same Hellersløff Huss kommen ynder Ørum slott vdi hyeløfflighe och sallighe drogningh Mergetæ tid, huorom w. s. Anild Huitfelt vdi sin schriffter kand lessis.

Døsse heller dusse.

Daa er der en stor døsse, saa got som mitt imellom Hellersløff och Skoffsted aff mange stor stien och megit ør¹³) och grud¹⁴).

Høye findis manghe, som Odershiede hye, Kondstrup høye, Nørdøsse hye och Sønderdøsse hye, Thue høye, Refffgraffuehøye, Gamel Thinge hye, Øster Raffuensingh høye, Vester Raffuensing høye och manghe andre smaa høye och jordberge, som mig tychis icke her er fornøen att indføre. Huad dalle anlanges, daa er der en imellom Hellersløff och Brund, som kallis Langerdaall och haffuer sønden for sig en bach, som kallis Store Lundberigh, och norden for sig en bach, som kallis Lielle Lundberich.

Huad annexen Kostrup soghen, som liger nær fra Hellersløff kjerche, anlanges, daa er der icke vden den eniste bye Kostrup, en endstedgaar, som liger norden for kjercken, som hæder Nedergaar, och en vandmøll, som hæder Kostrup møll.

At det er saa vdi sandhed, som forskreffne stander, vindner jeg

Oluff Nielssen.

mett min eghen haandschrifft.

Den 1 8bris¹⁵) 1638.

Semels.

Antegnelse paa huis antiqvitetær, byer och enstedgaarde, som vdi Seels sogn findis.

Seels sogn och kircke haffuer sit naffn aff s. Nicolao (som gamle documenter och forfædre i forskreffne sogn forgiffuer), liger vdi Thye i Hillersløff herrit en halft mil nordost fra Thystad kiøbsted ved siden met Lijmfjord och 2 mile sudost fra Vesterhaff och en vegsøs¹⁶) nordvest fra Morsø.

Dene sogn haffuer disse 3 byer nemlig Seels, Malle och Hov. Vdi same sogn liger en hergaard ved naffn Wulderupgaard. Vdi forskreffne sogn findis och 3

enstedgaarde, deris naffne ere 1) Momtofft 2) Nør Knudgaard och 3) Synder Knudgaard.

Vdi same sogn findis 3 dysse eller dus, som indbygerne kalder denem, deris naffne ere: Langdus, Hovdus och Stenrøgel, blant huilke den ene er gandsche høy nemlig Hovdys, thi aff den kand mand see langt vdi Vesterhaff. Den 2, nemlig Langdys, er omsat met suare store steen i rand och rad effter huer andre, saa det siunis vnderligt, at de schulle vere saet och lagt menischens hender for deris stuorhed schyld. Elers findis der vel anden steds paa marken i forskreffne sogn steenhobe, som er opreist vdi quadrangelvijs och en stor bred steen lagt offuen paa de andre.

Vdi forskreffne sogn findis der ochsaa mange høy, blant huilke der er 25 store, och findis stuore steen offuer och ved siden paa mange aff denem.

Vdi same sogn findis 3 store och dybe dale, som strecker sig hen til Limfiorden, fuld aff suare och forfærdelig steen. Andet er der icke i forskreffne sogn, som behoff giøris at optegne, som merkeligt kand vere.

Dette korte er mig om Seels sogn bevist, vidner ieg met egen haand schreffuit och vnderschreffuit. Seels prestegaard den 2 8bris¹⁷) 1638.

Oluff Atzerson.

m. m.

Hundstrup og Østerild.

Fortegnelse offuer Hunstrup (eller Haunstrup) och Østerild sogner vdi Tye.

Østholm (ligesom Hanstholm) meenis at haffue været omfløtt met vand i gamle dage, er ochsaa 3 kirckesogner, som er Hunstrup (eller Haunstrup), Østerild och Hiardmaal sogner, iblant huilcke de thu, som er Hunstrup och Østerild, er annexerit.

Til Hunstrup sogn hører fire smaa byer och en herregord, som er Hunstrup, Klastrup, Kløff och Lynderup och Kylbygard. Hunstrup, aff huilcken sognet haffuer sit naffn, liger 3 smaa agrelangt i sud sudost fra Hiardmaal kircke och 3 steenskast i nordvest fra Hunstrup kircke vd met et bierg, som skiuder sig hen i norduest vd ad Kosse i Hiardmaal sogn. Neden til dette bierg er et kier til deris fædrifft och tørre, der er och deris eng, som de kaller Kulle eng, och en liden søe, som støder paa engen och kierdet, som de kalder Kulle søe, igiennem huilcken søe der løber en liden aa fra Kosse mølle, vesten til, och til Kløffs mølle østen til, oc løber i Lynderup fior, vdi huilcket kier de haffuer opgraffuet hiortetacker paa sanden vnder 5 eller 6 lauff skoetørre¹⁸). Och meenis, at Vesterhaff er der indgangen i for dum tid imellem Hanstholm och Kosse och ned ad, huor nu forskreffne kier, eng, søe och møllerne ere, vdi Lynderup fior.

Kircken liger noget siidt ach nederlig i sudost fra Hunstrup ved Kløffs bierg. Knap imellem kircken och bierget liger en herregord, som er welb. Gundi Langis til Bretning¹⁹) och kaldis Kylbygard. Igiennem Hunstrup by och lige hen til kircken, vesten om och vd met och neden til bierget och der fra til Bromølle løber landveyen. Imellem kircken ach Hunstrup begyndis en eng, som løber øster paa och kaldis Kaars eng, aff et kaars, der haffuer

¹³ ør: grus, smaasten. O. Kalkar: Ordbog IV, 993.

¹⁴ grud: grus. H. F. Feilberg: Ordbog over jyske Almuesmål I, 491.

¹⁵ Octobris.

¹⁶ vegsøs dvs.: ugesøs: Sømil. O. Kalkar: Ordbog IV, 621.

¹⁷ dvs.: Octobris.

¹⁸ skoetørre: Skudtørv.

¹⁹ Bretning dvs.: Brejning.

staaet i gamle dage, indtil keyserens rytter och folck kom her i landet, paa huilcken sted en mand, ved naffn Søffren Bie, som der gick och slog græs oc sammesteds kom i nogen trætte met presten och hug presten, ved naffn her Christen, mit i midie aff met sin hyllee, och der dette var giort, tog hand en hest och vndrende och bleff icke mere seet.

Kløff ligger synden til Kylbygord vd met samme bierg, (men bierget skiuder sig noget vd i vester imellem garden och byen), och paa bierget haffuer baade garden och byen deris marckejord. Neden til bierget thu steenskast eller tre ligger Kløffs mølle, som driffuis aff det vand, der løber fra Kulle søe. Synden til Kløff som byen slipper, løber alfarveyen til Tidsted etc., och ned adt bierget, som de kalder Kløffs hule, vd offuer kierdet met en brow, som de i gamle dage haffuer giort aff øer²⁰) och smaa steen vd til Bromølle, och paa samme jordbrow er tuende træbrowe, som de kalder lille træbro og store træbro, vnder huilcken det vand flyder bort, som kommer fra Kløffs mølle, vdi Lynderup fior.

Noget synder fra Kløff ligger Lynderup ochsaa vd met samme bierg, och neden til bierget begynder Lynderup fior och strecker sig vd ned til Hoxør och siden i Limfior.

Klastrup ligger i nordost fra Hunstrup; thu agrelangt, strax norden til er en liden søe, huor de och haffuer deris enge. Der norden til er deris ildingsbierning, høslet, vddriff, hede, meget forderffuit aff Hiardmaal sande.

Østerild kircke ligger en half fierdings vey øster fra Hunstrup kircke. Til dette sogn hører effterfølgende byer, nemlich Hoxør (eller Haffsør), som ligger tre steenskast eller 4, neder fra Lynderup vd met samme bierg. Ved denne by er en kiøn liden hafn, som de kand ligge i met smaa skibe och skuder, som seglen op och neder i Limfior. Strax norden til Hoxør ligger Hostrup, en enstedgaard, dernest Abildgord, lenger i nær ligger Synderby, gordene i rad efter hinanden nær paa indtil Balle, som ligger øster fra kircken. Der lige vester fra ligger Westerby och westen til en enstedgord, heder Westergord, huarfra Klastrup i Hunstrup sogn ligger icke langt i norduest, ickun en liden eng imellem.

Alfarvey fra Kløffshule løber i nordost ret westen om Østerild kircke vd ad Røbrow och deel is langt vdi heden, saa at en wey løber ad Wesløs wedel²¹) synden om Toussø och den anden wey offuer sanden ad Langwad westen om om[!] Toussø, huilcken by, Toussø ligger ochsaa til Østerild sogn, och er moxen forderffuet aff Hiardmaal sande och haffuer i fordem tid været en meget lystig by. I norduest fra Toussø ofuer sanden ligger en enstedgord, Arbildhafue, huis marck ochsaa nu flux tager skade aff sanden. Fra Hoxør och langs med Synderby østen til ligger Østerild fior och strecker sig hen til Arup och Fegesund. Westerfra Wesløs wedel i Østerild hede ligger thu høye, som kaldis Løghøy, huorom er it ordsprock: ”Du saaest icke Løghøf end!”²²) huor der i gamle dage haffuer været bygsted. Westen for disse høye ligger ochsaa en backe med tre høye paa, som kaldis Høytued.

Øster fra Balle ligger en odde ved fiorden, som kaldis Wedl odde, fra samme odde ligger en wedel²³) tuert offuer fiorden til Arup, som kaldis Arup wedel, henad Fegesund.

Westen for Hostrup och Synderby paa deris marck ligger mange høye, huilcke bønderne tør icke afstedflytte eller blende mog der aff och føre paa agerne, aff aarsag de, som saadant haffuer forsøgt, er faren ilde der aff, somme hafuer mist øynen, somme er blefuen afsindige etc.

Olluf Jacobssøn.

Sogneprest til Hunstrup och Østerild sogner. egen haand.

Hfardemaal.

Hiardemaal kiercke. Byer i Hiardemaal sogn: 1. Hiardemaal, 2. Tved, 3. Kosse, 4; Wldomb, 5. Meillklit, 6. Skiffuerklit, 7. Sønderklit.

Enstegaard: Stor Oderspill och Liden Oderspill, item Rovad oc Bloxgaard, tilsamen 4 gaard.

Bierge: Kosseberig oc Dyrsteberig, tilsamen tvinde bierge.

Høie: Bavenhøi, Qvindhøi, Tvehøi, tilsamen 3 høi.

Dall: Esdall, Merckedall, Grundall, til haabe 3 dale. Item sletning Krenge[?], foruden mange sandbacker oc sandmieder[?], sognen er fuld aff.

At her findis ingen gamle monumenter oc skrifter med rune bogstaffer item skofe, men det er en rictig designation paa huis byer, enistegaard, bierge, høie, dale her findis i Hiardemaal sogn, saa vit jeg kunde forfare, bekiender jeg med egen hand skrefvit oc vnderskrefvit.

Hiardemaal prestegaard den 3 Octob. anno 1638.

Christen Niellssøn Morsing.
pastor loci. mppia.

*****

Hundborg Herred.

(Indberetning mangler fra Skinnerup Sogn.)

Tisted og Tilsted.

Thistedt och Thilstedt sogner wdi Hunborig herrit.

Findis paa Thistedt og Thinstrup sognemarck inttet fornemllig, som er værdt at antægne vndertagen j langduss, som vdi sin lenge kanndt vere lang 300 alle och fieretifue alle bredt, och wdi den vester ende en kielde medt wandt wdi.

Ellers findis der wdi Thisted och Thilstedt sognemarker nogle smaa andre høye, som icke er saa naffnkundig, at di er nogen beschriufelse værdt. Ex Thistedt den 3 Nouemb. Anno 1638.

Paa Thielsted mark:

Bafuenhøy, Stadzhøy, Løighøy - 2, Steilhøye - 3, Lusshøye, Lockis offuen duess, Munckhøy, Duun høye - 2, Huidkiar høy, Grudtzkielddall, Noell høye - 2, Wolsshøy, Allhøy, Kuollerhøy, Engellskiars dall, Wormbdall, Tran høye - 3.

Paa Sielstrup mark.

Thræregel høye - 2, Folsteback, Worhøy, Hoiback, Schardall, Stiænduss, Langduss.

Svederus Pauli K.²⁴)
mppria.

²⁰ ør: grus. O. Kalkar: Ordbog IV, 993.

²¹ wedel = vejle.

²² Dette Ordsprog kendes endnu i Viborg: ”Du har ikke set Løghøj endnu”, d. v. s.: ”Det kan du ikke snakke med om endnu”.

²³ wedel = vejle.

²⁴ Sveder Poulsen Kitting: Wiberg: Præstehistorie III. 307.

Sjørring og Thorsted.

Fortegnelse offuer Siøring och Taarstedt sogner i Tye effter vor kiere her biscops schriffuelsse.

Først udi Siøring sogn ehr femb smaa byer, nemligh: Siøring, Sperrindt, Nestrup, Dollerup och Schuorup, och thu ennistegaarde, den enne heder Nørrentofft, den anden Laagaardt. Forskreffne Siørings kierche kaltist i forðum thidt Vor Frue kierche. Inden i samme kierche findis ingen schriffer eller monumenter; men po kierchegaarden ved sudost hiørne aff kierchen findis fire vdhugget liigstene, men ingen bogstaffue der po. De thu ehre rygget och po den enne ligger udhuggit it billede med en bispstaff i haanden och en bisphatt hoss sig, och po den andet ehr intet udhuggen uden it kaarss. Vid baade ender staar høye hugne steene; de andre thu ere flade och po den enne it menischis billede, po den anden en spaade och schoull vdhuggen, men ingen bogstaffue. Neden for samme kierche findis udi sudvest ved ½ bysseschudt en valdt, kaldis Siøring valdt. Inden samme vald ligger en megit svaar høy, som it slot kunde po standet, och heell dybe graffuer thrint omkring, och valden sider der omkring; och norden op till samme vald findis it styche jord, kaldis endnu po denne daugh s. Anderss kierchegaardt. Vdi forskreffne Siøring sogn ehr ellers ingen nafnkundig høye eller daale wndtagen nør op fra Dollerup udi heden findis 4 høye, kaldis Herschabhøye, och hoss denom en liden langh daass, beset med steene po baade sider.

2do. Taarstedt sogn er ichun en ennesteliden bye, meenis at hafue sit nafn aff en stuor høye, ligger strax vesten till byen, kaldis Taarshøy eller Tuorshøy. Kierchen der udi sigis i forðum thidt en fristedt, och veed gamle folch endnu exemplar derpo at fortelle.

Vester fra byen i heden ligger en lang daass med kampsteene beset po baade sider, och mit udi er en stuor huole udi lignelse moxen som en ofven, giort aff svaare kampsteene och kaldis Duodofven.

Monumenter eller schrifter er ingen i forskreffne kierche. Videre efter vor elschelig kiere biscops schrifuelse, som verd ehr at antegne, findis intet hoss oss. Id quod testor manu subscripta²⁵). Acta Siøring den 22. Novemb. 1638.

Janus Spendius²⁶).
loci pastor mppa.

Kallerup og Skjoldborg.

Vdi Vendelboe stict i Hundborrig herret vdi Thye er liggendis blant andre thvende kirchesogner, den ene ved nafn Kallerup, den anden Schiolborrig.

I Kallerup sogn findes en enstedgaard, som kaldis Huorenstrup. Paa samme sogne marck findes disse efterschreffne nafnkundige høye: En stor kaldis Kallerup høye, en kaldis Qvindelberrig høy, en stor kaldis Kirchehøy, noch Graaberg høye, item Baunhøye, en kaldes Schifuerhøye, to store kaldes Graffuenhøye, to kaldis Reffhøye, noch en kaldis Veyhøye, noch en kaldis Schorrehøy.

I Schiolborrig sogn findes en enstedboél, kaldis Støfring, en bye liger thil samme sognekierche, heder Aaës, item nogle bolliger og huse, kaldis Møggelvang. Paa

samme Schiolborrig sognemarck findis disse nafnkundige høye: Ved Støfring en lang doës med graa kampesten omkringsat och ofuen paa fire megit store stene med en stor bred sten ofuerlagt, saa fire karle kand vel sidde derinde. Paa Aaës hede ligger en lang grøn doës med en stor sten ofuen paa; derudi sigis aff gamle folck at schulde ligge en kiemepe begrafuet ved nafn Vilsknud, som schul hafue flyed hen thil sundet der neden for, men paa veyen døde, som dosen er, oc af hannem schul' samme sund siden hafue bekommet sit nafn, at den nu kaldis Vilssund. Paa Møggelvang marck findis en lang doës ligesaa med sten omset och store stene ofuer paalagt. Paa Schiolborrig march findes desforuden en stor høy, kaldis s. Povels høy, noch en stor høy: Attalhøye, item Troldhøy, Trehøye, Pickelhøy, Laddenhøye, Saandhøye, Bredhøy, Oddershøy, item to kaldes Storehøye oc andre to, kaldis Korshøye, item Baffuenhøye, Grimshøye, Jarhedzhøy. Noch ved et sted, som kaldis Byeting, findis en stor, lang, grøn daës, kaldis Byting daës, derhos Faldzhøy, en stor høy, oc to, kaldis Steylehøye, noch en, kaldis Troldhøy, Bredkierdhøy oc to store, kaldis Nestrup høye, noch en oc kaldis Jarhedzhøye, en, Curhøy, to kaldis Løghøye, en kaldis Vlffuehøye, item Agerhøy, oc en stor, kaldis Aandhøy, item Mølhøy oc Flekierdhøye, item Piiltoffthøy oc Kløffvenhøy. Paa Aaës march er liggendis en stor høy, kaldis Sundhøy, en kaldis Tordhøy, item Stenhøy, Borrehøy, noch en anden stor, kaldis Stenehøy, noch Brunehøye - fire, oc Støffringhøy. I forskreffne Schiolborrig sogn er disse dale: En kaldis Voromdale, en kaldis Skiffittedaal, noch Krukdaal, Smadál oc Naardaal, item Stochedal oc Eysendal. At dette forskreffne er det fornemste oc naffnkundigste paa forskreffne thuende sognemarche, som gamle folch nu ved at sige aff, vinder jeg vnderschreffne. Aff Schiolborrig Præstegaard idibus Novembris²⁷) anni 1638.

Povel Christensøn Paaske.
mppfia.

Vang og Torup.

Wangs sogn.

En liden by och 2 enstedgaard dertill legendis. 1. Clostergaard, 2. Østerdiernis.

Thvorup sogn.

1 by oc 2 enstedgaard: 1. Vesterdiernis, 2. Feregaard. Ligger til forskreffne gaard en borrih eller holem vdi Arsøe, sigis af gamle folck att skulle i gamle thiid standit en slott derpaa.

Findis vdi forskreffne sognekirck en stien med ronbogstafver paa. Høye er der vdi forskreffne marcke oc heder, dog intit merkelig derom af nogen kand sigis.

Jens Christenssøn.
e. hand.

Hundborg og Jannerup.

En rictig fortegnelse paa huis monumenter vdi runeogstaffuer, saa vell som paa kirkebyer oc enistegaarde item høye oc dale, som findis vdi Hundborg och Janderup sogne vdi Thye.

Hundborg sogn.

²⁵ Hvilket jeg bevidner med min Underskrift.

²⁶ Paa Indberetningens Omslag: J. Christ. Spendt.

²⁷ 13. November.

1. Offuer Hundborg kirkis vesterste dør findis en monument eller schriff vdi rune bogstaffuer.

2. Foruden de 3 herregaarde: Vlstrup, Rostrup, Fadderspill findis disse effterschreffne enistegaarde vdi Hundborg sogen: Borregaard, Krogsgaard, Brunshoffue, Steensgaard, Landbo, Korssgaard.

3. Kirkebyer i Hundborg sogn ere tvende: Hundborg by oc Vorup bye.

4. Høye i Hundborg marck liggendis ere disse: Boldehøye, Kroghøye, Tornhøye, Vallerhøye, Træhøye, Legerhøye, Bavnhøye, Gaasberghøye, Katterumhøye, Brydihøye, Arcklethøye, Roghøye, Brehøye, Mardal høye, Meillhøye, Tiallerhøye, Klunshøye, Jerhøye.

Janderup sogen.

1. Kirkebyer findis tvende: Janderup bye og Snestrup by.

2. Høye i Janderup marck liggendis ere disse: Kløffittenhøye, Bavnhøye, Moesshøye, Møgelhøye, Soelhøye, Trudshøye, Fugeltoffthøye, Hede høye.

3. Dale, en eniste: Engedal.

I Janderup sogen findis ingen enistegaarde, icke heller nogen monument i rune bogstaffuer.

Dette forskreffne saa att være i sandhed vidner jeg vnderschreffne med egen haand.

Bertell Christenssen.

Guds ords tjenere der sammesteds.

Egen haand.

Nørhaa.

Vdi Nørhaae sogen vd[i] Thøye er 4 jenstedgaarde: 1. Nørhaagaardt, 2. Legind, 3. Fredskild, 4. Niesgaard. Er der en dall emellum Nørhaae och Niesgaardt, kaldis Dybdall, och en høye ved samme dall kaldis Dybdall høye, noch en høye, der norden for kaldis Rodens høye, endnu en liden høye, kaldis Stiens høye, noch østen for byen en høye kaldis Smedshøye. En does i Haagaards hiede kaldis Haagaards does, noch en høye i samme hiede kaldis Folbeck høye och nogle andre høye i samme hiede, som icke haffuer naffn; paa Fredskild marck 2 høye kaldis Bierem høye, der nær fra en høye i klitten, kaldis Dyrhøye, item en kielde i Nørhaae hieed, kaldis s. Thøgers kielde, och findis intet mier naffnkundig her i sogen.

Anders Nielssen,

prest der samme stedd, med egen hanndt.

*****

Morsø Sønder Herred.

Karby, Redsted og Hvidbjærg.

Synderherrett i Mors.

1. Morssland ligger i Liimfiordt, begynder i nordost en siu mijle vester fra Ollborge, strecker sig saa vdi sudvest och vester, haffuer Handherredt nordøst for sig, Furland østen for sig. Tyland norden och vesten for sig och Salling synden for sig, er dog omfløtt alle vegne och adtskilld fra de andre lande formedelst fiorden.

2. Dervdi er kun to herreder: Nørherredt och Sønderherredt, som ellers hoes alle historieschriffuere regnes for trei herreddt, vden tuill aff den aarsag adt vdi Synderherrett ligger ett birck, kaldes Lundbirck, huor vdi er kun to sogner Øster och Vester Asells; som dog icke kand regnes for nogetd herredt.

3. Der till er fire rette allfergesteder: to i Nørherredt: 1. Feggesund mellom Hanherredt och den nordostische part aff Mors, 2. Villsund mellom den nordiste part aff Ty och nordvestiske partt aff Mors i Nørherredt. Noch er to i Synderherredt: 1. Sallingsund er sydost och synden imellom Mors och Salling, och Neessund vesten i Mors mellom vesterste part af Ty.

4. I Nørherredt er siu prester och 15 kircker, huor paa findes huer stedt beschriffuellsse aff sine prester. I Synderherredt er en kjøbstedt Nykiøbing, huor vdi er en sogneprest, ett kloster kaldes Duhollms kloster, ett hospitall och en skole, huorvdi er en skolemester och tuende hørere; noch sex andre Landsbyprester och sexten landsbykircker med de to i birckedt, huor der er och ett lidet slodt kalldett Lund.

5. Den geistlige inspection hør till Ollborge stigt, men den verdzlige høighed och lensrettighed hør till Hallds slott i Viborge stigt.

6. Adelige gaarde er i Nørherrett fem²⁸): Sø, Nandrup, Villderup och Syndergaardt. I Synderherredt er 8: Frøsslefgaard, Damsgaardt, Højerijss, Blestrup, Sindbergegaardt, Huidbergegaardt, Glumstrup och Ørndrup.

7. De andre sogner er aff huer prest optegnede; men mine er de trei vesterste nemlig: Restedt, Huidberge och Karryby kircker.

8. Restedt sogn. - Dervdi er en kircke kalldet Restedt kircke, to byer: Sindberge och Restedt. Sindberge ligger østerst, vdi huiss marck østen for byen ligger en stor høye, kalldett Hellehøi, noch vesten for byen iij høje kalldett Schodshøje. Rested by ligger nest vesten for. Paa dens marck er ij høje norden for byen, kalldett Mallhøje och ij vesten for byen heder Høigs hyfue.

9. Huidberge sogn. - Dervdi er en kirke, ligger vesten for Restedt paa marken for sig self. Norden for kirken ligger tu stienkast fra en eenstiggaardt, Eistrup; der strax hos ligger en høj, heder Stofdallsbacke, synden for kirken ligger en herregaard, tilforn ommelltd, heder Glumstrup, paa huis marck ligger en høi, heder Glumshøi. Noch er tuende byer, ligger vesten for kirken, och den ene vesten for den anden, heder Østerhuidberge och Vesterhuidberge; och en enstig bull paa Huidberge marck kaldes Huidberge mølle, dog møllen er øde.

10. Kareby sogn ligger noch vesten for. Dervdi er en kircke i Kareby, der till er en herregaardt Ørndrup, ligger nordest derfra ved fiorden, paa huiss marck er trei høje, kaldes Tudsberge høje, ligger østen for gaarden vesten for Tebring by och sogn, noch j stor backe, som kaldes Louberge backe, som der meenes her Loumand schall ligge begrafuedt i, som siunges gemeenligen om. Noch er der paa marken en enstiggaardt, kaldes Bouberge och j mølle, heder Strandmølle. Noch er till sognet fire byer: 1. Norden for ligger Torp, en by, 2. Kareby ligger omkring kircken med prestegaarden, som ligger for sig self lidet vesten for; der paa marken synden for ligger en enstigbull och trei høje sydost for heder Treells høje. Noch en høi heder Huillshøj och tu høje vesten for prestegaarden heder en Lønehøj och en Korsbacke²⁹). 3. Synderst i fiorden ligger en by, Agger, er omfløtt, dog mand kand gaa och vaade dertill paa et stedt. 4. Neessby ligger vesterst paa

²⁸ I Margenen tilføjet: Jølbygaardt.

²⁹ I Margenen er tilføjet: Én kaldes Korssdall sydost for byen.

landett, och der sudvest fra ligger en høj ved fergestedet, kaldes Sundhøj, derfra farer mand ofuer fiorden, er saa to sma mile till Vesterhaf.

Ad dette er en rigtig fortegnellsse herpaa, vinder ieg vnderschreffne med egen haand.

Af Kareby prestegaardt
Jørgen Nicilssen Nestedt.
Egen haandt.

Guds ords tjener der samesteds et provinciae australis præpositus³⁰).

Nykøbing, Lødderup og Elsø.

Nykøbing i Morsøe.

Vdi Nykiøbing ere en kloster, som kaldis Duhollums kloster, der hos en kirche, som kaldis Kloster kirche, som ere øde, oc scheer ingen prædichen eller gudsthieniste vdi. Ere herforvden hartad mijt i byen byens kirche, som kaldis s. Clemintz kirche. Hafver her i gammell thid verit en kirche ved torffvit liggendis, som var kallit den Helligandz kirche oc ere nu byens radhus.

Findis der ingen rune bogstaffver eller antiqviteter her hos os.

(Vden for byen i vester ved fiorden er en liden egelund, kaldes Klosterlundt.)³¹)

Di annexerede sogner till Nykiøbing ere

1. Løderop oc 2. Elsøe sogner.

Lyderop by ligger vesten fra Nykiøbing oc i denne ere en kirche, som kallis Løderop kirche. Dernest høre der till Løderop sogen Frysbynd, som ere fire gaarde, som ligger ved en pas 4 agger langt norost fra Løderop. Vdi Løderop bye ere thrende møller: Østermølle oc Vestermølle, oc samme vand løber hen till en enstedmølle, som ligger paa Klostermarch oc kaldis Marchmølle, oc løber sa samme vand till Klostermøllen i Nykiøbing oc der vd i fiffren.

Fredsø ligger synder fra Løderop oc ere en liden by, som høre till Løderop sogen, oc hos samme bye en høj kallit Byhøj, oc mellom forneffnte Løderop oc Fredsø ere en dall, kallit Snolldall³²). Øster fra Fredsø ligger thuende smaa byer, som ligger thill Løderop sogen oc kaldis Korop oc Legind, oc nedentill samme Legind bacher ligger en sundsted kallit Salingsund fergested, noch en lille bye Farop norost fra Legind.

Elsøe sogen.

Der vdi ere en bye, Elsøe bye kallit, vdi hvilchen ere en kirke kallit Elsøe kirche. Østen fra Elsøe ere en høj, kallit Harhøye, som ligger mellom forskreffne Frysbyndmarch, Elsøe march oc Wstrup³³) march.

Ere dette sted iche her hos os, som kaldis Dannerliung, ei heller nogit, som behof giøris vidre at antegne, thi her ere hellers ingen enstedgaarde, bulle eller møller, som ligger jo i aggerfald med byerne.

Jacob Jacobsen.
Egen handt.

Frøslev og Mollerup.

Frøsleff oc Mollerup.

Paa Frøsleff indmarck findis efterskrefne høye oc dale: 1. Vdi sønden fra byen ligger en stor høj oc 2 smaa der hoss, som kaldis Stahøye, oc liditt derfra i sønden er oc tuende, som kaldis Pengshøye, derhoss er strax en dal, som kaldis Tocherdall. 2. Vdi vesten oc sudvest fra byen er en liden høj vid navn Skiffhøy oc strax der vesten en, som kaldis Brunhøy, noch 4 der hoss, som kaldis Firhøye; paa gaden østen till byen er en dall, kaldis Dybdall. Paa Frøsleff vdmarch i sudost oc østen fra byen ligger 1) tuende høj, som kaldis Slumshøj, der sønden fra en, kaldis Tornhøj, noch der fra i vesten en, som kaldis Pianckhøj. Paa Andrup indmark, som oc er till Frøsleff kirki, sønden fra byen findis en høj, som kaldis Bundhøj. I Frøsleff sogn er ingen enstige gaarde vden en herregaard ligendis en agerlangt norden fra kirken, Frøsleffgaard vid naffn.

Paa Mollerup marck, som er annexen, findis efterskreffne høye: 1, Paa indmarcken vesten fra byen en høj, som kaldis Kieldhøj, noch en, som kaldis Tinghøj, 2, norden fra byen ligger en berg, kaldis Votberg oc der paa en liden høj, kaldis Votberge høj, 3, sønden fra byen op i heden oc vdmarch ligger en høj, som kaldis Soffhøj, der strax sønden till, den store Tinghøj, som domb oc rett holdis. Sønden oc vesten om forskreffne høj ligger en dal, kaldis Tingdall. Derfra i vesten ligger nogle høye, som kaldis Foldstedhøj, der nør fra mod byen ligger en høj, som kaldis Printzhøj, noch der strax norden for en, som kaldis Storhøj. Ellers er der ingen enstige gaarde i forskreffne sogn, eller nogitt andit sønderligt att optegne.

Jens Niellsonn,

præst til forskreffne sogner, egenn haandt.

Tæbring, Rakkeby og OV/rut.

Her Michels designation i Tæbring.

Her findis trende smae kirekebyer strax hos hverandre som i en triangel beliggendis: Tæbring oc Rackeby kircke (som fordum hafver veret kun kapeler) oc Offtrup kircke.

Udi Tæbring sogn findis en enstige gard, heder Votborg, oc hos den en mølle, Votborg mølle. Denne gard hafver fordum veret et herresæde, hvilket er at kiende af en gammel voldsted, som findis strax hos garden med grawer omkring, som nu kaldis Gammel Votborg dvs.: Voddeborg, af en vod kiær oc moratze, som det ligger udi. Tæbring marck løber langs ud med fioren østen oc vesten til byen. Udi Østermarck er et bierg, kaldis Trehøye, hvor ocsa findis 3 smae høye strax hos hver andre, derfra løber en dal i sønder, kaldis Drøisdal dvs.: tre høyes dal, men backesiden for norden, som bøyer ned til fioren, kaldis Piilstue. Udi Vestermarck er et bierg, kaldis Tutzebierg, hvoraf fioren der norden oc vesten for kaldis Tutzebierg dyb oc Tutzebierg bredning. Pa dette bierg findis en stor kløfftet høj, kaldis Skulderhøy, foruden de Tutzebierg høye, som høre til Ørndrup marck.

Rackeby ligger en half fierdingveys fra Tæbring lige i synder. Der i sognet findis ocsa en enstige gard heder Bladborg, hvilcken hafver ocsa veret et herresæde, thi der findis ocsa en gammel voldsted med grawer omkring. Udi Rackeby marck norden til byen findis 7 høye, de tre kaldis Raunshøye, de andre hafver ingen synderlig naun, uden at de kaldis Biergekarlis høye. Men synden til byen findis

³⁰ og Sønder Herreds provst.

³¹ Tilføjet af Herredsprovsten Jørgen Nielsen Nestedt.

³² Der kan maaske læses Huolldall.

³³ dvs.: Vodstrup.

Stenshøye oc derhos et stycke jord, kaldis Steenshawe, der østen for er nogle høye, kaldis Skioldgardshøye oc endnu øster bedre tu høye kaldis Kløvenhøye, thi de ere kløfftede, oc derhos 4 eller 5 kaldis Hviilshøye.

Udi Owtrup eller Offtrup (som somme skriver) er en herregard med naun Damsgard, sa kaldet af fiskedammen derhos liggendis. Af dette dam oc af grawene omkring garden hafver forudm trende møller hafft deris vandlob, som er Ofvermølle, Meldmølle oc Nedermølle, men den Ofvermølle er siden blefven øde. Pa Damsgards marck findis end derforuden en mølle nedre ved fioren hos en gård, kaldis Smedgård. Norden til Owetorp ligger en høy, kaldis Ogehøy, siunis at vere naunet af en mandsnaun Oge, oc deraf byen ocsa at vere kaldet dvs.: Ogetorp. I den østre heede findis Marihøy, oc derforuden tvende ved naun Ulfhøye, men synden byen i heeden er en stor backe, kaldis Skorebacke, derpå ligger tvende høye, heeder Skorehøye. I Offtrup sogn ligger en by, heeder Fildersløw. Pa den bymarck ligger en dal, kaldis Findisdal, der findis ocsa en stor høy, næunis Findishøy.

Andet hafver jeg icke kunde udspurt her i sognet, der duer noget at skrifve om i den sag.

Michel Nielsøn.

Egen hand.

Vejerslev og Blistrup.

Thill Weyersleff præstekald i Morsøe ere thwende sogner nemlig:

Weyersleff och Blistrup.

Præstegaarden ligger nogett i sudost neden fra kircken, och nogett lidet norden for ligger nogle bierge, kaldis Smidjebierge; och norden for samme bierge ligger i liden by, som hører til forskreffne Weyersleff sogn, kaldis Wilse, paa huis marck findis: 1, en høy, kaldis Koberhøy, 2, en, kaldis Brendhøy, 3, en, kaldis Skenberghøy. Sonden fra præstegaarden ligger Weyersleff by och den gaard Weyersleffgaard, paa huis marck findis, 1, Aandzhøy, 2, Krabdals høy, 3, Hunderhøy. Sonden for forskreffne Weyersleffgaard er en mølle, kaldis Søndermølle. Norden for forskreffne Weyersleffgaard ligger och en mølle, kaldis Nørmølle och ligger thill Dueholms closter. Paa Weyersleff sognemarck er: 1, Løgshøy, 2, Mallhøy, 3, Slumshøye, 4, Metthøy, 5, Hwalpshøy, 6, Sowhøy, 7, Kløwenhøy, 8, Skjeldhøy.

I Blistrup sogn ere eenstige gaarde: 1, Blistrupgaard, en hergaard liggendis strax østen wid kirkegaardens digje. 2, Noget lidet derfra i sudost ligger en gaard, kaldis Moutrup, paa huis marck findis nogle høye, men icke med nogen synderlige naffne kaldett, wden di skulle kunde kaldis Moutrup høye. 3, Westen fra kircken ligger en liden by, kaldis Emb, paa huis marck findis 1) twende høye, kaldis Kybhøye, 2) nock thwende, kaldis Stemshøye, 3) nock en høy kaldis Artzhøye. Endnu westen for forskreffne Emb marck wd med fiorden, ligger en gaard, kaldis Gammelgaard, dernest en, kaldis Nøraae, och imellom disse twende gaarde findis och en buoll, kaldis Mulsgaard, paa huis marck ere 2 høye, kaldis Mulsgaardzhøye. Videre, enten runbogstaffwer eller antiqviteter att optegne haffver jeg icke hørt.

Jens Christensen
egen haandt.

Ljørslev og Ørding.

Fortegnellsse paa huis merckeligt, som kand antegnes udi

Ljørsleff och Ørding sogner.

Her er tuende kircker, kaldes Ljørsleff och Ørding. Ljørsleff Sognen regnes for hoffuetsogn formedellst en herregaard, ligger her i sognett, och findes i bemelte sogn: j herregaard kaldes Høyriis, paa huis grund findes 2 fiskerpladzer i Limfiord, kaldes Gammelløer och Nøderodde. En høy kaldes Stenhøy, och en stor backe kaldes Gammelløer backe. Tuende skoffue, denne enne kaldes Høyriis skoff, den anden Lilldriis; j enlig gaard kaldes Nebbell, j mølle kaldes Lilldriis mølle; tuende byer kaldes Ljørsleff och Vittrup. Paa Ljørsleff marck ligger 3 høye, kaldes Galltzhøye, noch andre 3. Den 1 neffnes Findzhøy, den 2 Kierling høy, den 3 Ornshøy. Paa Vittrup marck er en høy, kaldes Murhøy.

Thill Ørding sogn findes tuende byer, och kaldes den første Ørding, den anden Sturup.

Høye paa Ørding marck findes effterskreffne: Kummellhøy, Ellhøy, Skellhøy och Øxenhøy. Noch 2 dalle nemlig Dybdall och Kiellddall.

Paa Sturup marck er en høy, kaldes Trolldstuen, huor nogle store stene ligger paa huer andre.

Noch er i samme sogn en mølle, kaldes Aarbeck mølle. Her i sognene findes ingen runebogstaffue.

Dannerliung er intett her i sognene bekiendt.

Actum Ljørsleff den 6 Octob. anno 1638.

Peder Justzønn.

Egen hand.

Øster- og Vester-Assels.

Fortegnelse paa hvis som findiss udi begge Assils sogner udi Morss effter cantzelerenss breffviss indhold.

Vdi Øster Assils sosen.

1. Rohuebogstaffver: Ingen.
2. Alle høye ere, som effterfølger: Starhøy, Kløffshøy, Møgelhøy, Liussshøy, Thohøy, Tothøy, Aandhøy, Tinghøy, Brunduys, Valhøy, Grutzhøy, Skiellhøy, Trehøy, Graffvenhøy, Stiensshøy, Ladehøy, Kragshøy, Arsshøy, Eysthøy.
3. Dale, som effterfølger: Romerdamme, Disinddall, Dybdall, Svinbergdall, Skibdall, Høgsdall.
4. Skoffve: En liden, som kaldiss Skaderijs.
5. Kircher: En kirche, som nu kaldiss Øster Assilss kirche och er forudm kalde Vor Fru kirche.
6. Byer: Øster Assilss, Sildersleff.
7. Enstegaarde: Ingen vden Lund, er et slott.
8. Dannerliung ved ingen aff at sige her udi sosen.

Vdi Wester Assilss sosen.

1. Runebogstaffver: Ingen.
2. Høye: Liden Qvindhøy och Store Qvindhøy, Trolstedhøy, Liungberghøy, Stoichhøy, Lercheberg, Koylberg.
3. Dale: Trolsteddall, Koyllbergdall.
4. Skoffve: Ingen.
5. Kircher: En kirche, Wester Assilss kirche, som sigis forudm at vere kaldet s. Michels kirche.
6. Byer: Wester Assilss.
7. Enstedgaarde: En mølle, som kaldiss Mydam mølle.

8. Dannerliung: ved ingen heller her at sige aff.
Datum Øster Assilss den 6 Octob. 1638.
S[øren] A[ndersen] T[hrane].

*****

Morsø Nørre Herred.

Tødse og Erslev.

Vdi Thødze sogn i Morssø ere thre byer: Thødze, Biøndrup og Vustrup, der thil en enlig gaard ved naffn Lønggaard. Paa Thødze marck ere fire høje: Øxen høj, Graunhøj, Flogshøj og Grauhøj. Paa Biøndrup marck thuende høje: Vaarhøj og Thrællhøj.

Vdi Ersløff sogn er icke vden den ene bye, Ersløff. Paa marcken ere fire høje: Klæpshøj, Herckellhøj, Kloenhøj og Baunhøj.

Hans Jenssøn.
Egen haand.

Galtrup og Øster Jølby.

En fortegnelse paa huis høje og dale effter strenge h. cancelers Christian Friis hans befaling her findis i Galtrop og Øster Jølby sogner i Morsøe.

Galtrop er hoffuitsogn, udi huilcket er 2 gaarde, 1 boell, paa huis march der findis en høj liggendis norden fra, som kallis Thræhøj. En anden bye der till liggendis, som kallis Thøffuing, paa huis marck er 3 høje, en kallis Stienhøj leggendis østen fra; den anden: Baunhøj vester fra och Graffverhøj sonden fra Thøffuing. Item en hergaard med en vejrmøll derhos, som kallis Ullerup.

Øster Jølby er en gandske liden bye, udi huilcken er 7 gaarde oc 1 boell oc 1 huss, oc kierken gandske forarmit, saa den er tact en diell med tag oc det ganske ond, saa der regner ned oc blæser ind, naar sadant vejrligt er. Lofften er aldels øde oc raaden, altertaffle oc predichstolen kand neppelig gielde en halff dlr. - paa huis marck er en dall, som kallis Dyrdall øster fra, Klunhøj oc Holbech n[ø]rden fra, vinder ieg evangeli thienner her sammestedz med min egen haand her underskreffuit. Datum Galtrop prestegord 14 8bris³⁴), anno 1638.

Jens Iffuersøn.
m. m.

Dragstrup og Skallerup.

Fortegnelse paa dee byer, høje og dale, som findes i Draxstrop og Skallerop sogner i Mors.

Skallerop sogn.

Udi Skallerop sogn er minde byer, blantt huilche den første kaldis Skallerop, udi huilchen kirchen ligger, som kaldis Skallerop kirche. Paa samme byes march findis disse effterskreffne høje. 1) Tuinde høje, kaldis Silchi høje, 2) Torstens høj, 3) Brudehøj, 4) ligger tilsammen 5 høje, som kaldis Maerbierge høje, 5) Lalhøj, 6) Stindes høj, 7) Farthøj.

Den anden bye i samme sogn kaldis Torop, udi huilchen findis alleniste en høj, som kaldis Hollenshøj.

Draxstrop sogn.

Udi Draxstrop sogn ligger oc tuinde byer, blantt huilche den første kaldis Draxstrop, udi huilchen kirchen ligger, som kaldis Draxstrop kirche. Paa samme byes march findes tuinde høje, blantt huilche den 1 kaldis Tormands høj, 2 Reffuehøj.

Den anden bye i forskreffne sogn kaldis Wester Jøllbye, paa huilchen byemarch der findis 9 høje, blantt huilohe 1. kaldis Lessagger høj, 2. Osmands høj, 3. Høffsagger høj, 4. Smedhøj, 5. Nadhøj, 6. Sundhøj, 7. Hesthøj, 8. Ringshøj, 9. Stienomhøj. Noch findis paa samme byemarch nogle dale, dog smaae, huis naffne ere: 1. Moeskierdale, 2. Fleshørdal, 3. Almans dal, 4. tuinde smaa dale, kaldis Øster oc Vester Ormdal, 5. Dybdal.

Oc er der icke flere høje og dale udi forskreffne Skallerop og Draxstrop sogner, der naffn haffuer (saa viitt jeg kand forfare). Iche heller ruenbogstaffuer, skoffue eller enistegaarde. Huad Dannerlyng er anlangendis, er der ingen i forskreffne sogner, som vid aff att sige.

Ex Vester Jøllbye 1 Novembr. anno 1638.

Anders Pedersen Sterm.

uwerdige Guds ords tiener till forskreffne sogner.
Egen haandt.

Solbjerg og Sundby.

Solbergh kircke.

Til samme kircke ligger Solbergh bye, Meddelst Jølbye och en liden herregaardt, ved naffn Jølbyeagaardt.

Annexen er Sundbye kircke. Vnder samme kircke ligger Sundbye, Favrtøft, noch en liden herregaardt ved naffn Offvergaardt, noch en liden bundegaardt ved naffn Klittgaardt.

Lidett vesten fra kirckebyen ligger en fergested fra Morsøe och ofver till Tye, kaldes Willsund. Gamle monumenter eller runeboegstafver item naffnkundige dale eller højje ere icke vdi samme sogner.

Knud Jenssøn præst.
mppa.

Flade og Draaby.

Fortegnelse effter strenge her cantzellers schriffuelsse offuer disse bierge och dale i mine to smae sogner i Morssøe.

Drouby kiercke och sogin er j lille kierckeby. Fladø kiercki och sogin er och j lille by, vdin to gaarde, kaldis Nandrup. Vester fra kiercken ligger Deibiene, Krogsbere, Jennerhøj, Vffnbasbiere, och Haandklit biere, Buerbiere, Clebsbiere och Horningsbiere och Skulsbiere och dale, item Trolldall och Løgdall och Høghaffndall. Norvest fra kiercken ligger it stor høy bere, kaldis Seillgiarhøy med fliere høje och mange daale, som løber i Nørfiord och kaldis Støffildall, Maerdall, Suindal, Seillegiardale, Kongens Herebere munde, Ormb munde, Skibsted munde.

Nør fra kiercken: Grønbere, Hønsbere. Norost fra kiercken ligger Sanddalsbere och Reffshøy och Fladbere, Kieldbere och Langsbere, Roehøy, strax østen kierckedigge ligger en høy, kaldis kiercke høy. Synder fra ligger Skierhøy.

I synder side paa kierckemur er indsatt en huggen stien, huori er vdhuggen kalck och disch med to nøgler, en

³⁴ Octobris.

ved huer side, der vnder stoer: Obiit MCDL³⁵) och Stephanus sacerdos³⁶).

Datum Fladø prestgaardt 1638 in Octob.
Christopher Oluffsøn e. hand.

Alsted og Bjærgby.

Alsted kircke, paa hues gaard er en graffuesteen med nogle ubekient bogstaffuer. Byer der til ligger to.

1, Alsted. Udi indmarck ligger en høj med dobbelt volde oc graffue, udi samme Alsteds kier ligger en høj, som oc siunis att haffue værít dobbelt graffue oc volde om. Item en høj, Fladsagger. En dal kaldis Dybdal.

2 by, Scharrum. Enistegaardt: Nørgaardt.

Annexen Bierby kircke.

Paa samme kirckes gaard er en graffuesteen med nogle kient bogstaffuer.

Byer der til liggendis to:

1 Bierby. Høje paa samme marck: Tinghøj, Burhøj, Joëns høj, Leerbech høj, Gryd høj, Engebore høj, Brudhøj, Tyrhøj, Stenor høj, Plougryggel høj, Brørchøj, Taskebøj, Gaasager høj.

Dale: Hollumbdal, Tinghøj dal, Tuerdal, Bundisdal, Sechomdal, Plougryggel dal, Norchendal, Schillingdal, Haffdal, Aardal, Taskhøj dal.

2 by, Gullerup. En høj, Kiarbere høj.

Daterit Scharrum 20 8bris³⁷) 1638.

Anders Frantzøn.
egin haandt.

Sejerslev, Ejerslev og Jørsby.

Fortegnelse paa hvis byer och enstedgaarde, der findis vdi Seyersleff, Eyersleff och Jørsbou sogner i Maars.

Byer vdi Seyersleff sogn: Nørdrøby, Skrandrup, Hesselbiergh. Enstedgaarde: Søe, Skarregaar, Handstholm, Skierbech, Dybdall. Vdi samme sogn findis nogle bierge och adskillige smaa høye forvden steenhobe, nemlige itt stor bierg, kaldis Feggi klitte, Krogbierg, Huilbierg. Smaa høye: Morthens høj, Broenhøj, Skaarshøj, Adtzers høj etc.

Eyersleff sogn. - Byer: Vester Hunderup.
Enstedgaarde: Øster Hunderup.

Jørsbou sogn. - Ingen flere byer. Enstedgaarde: Jørsbougaard. Hellers vdi disse thuenne sogner findis der iche nogle naffnkundige bierge heller høye att optegne.

Thommis Pederssenn, pastor loci.
e. haandt.

*****

Efterskrift.

Om senere Tidens Kendskab til de her udgivne Indberetninger kan oplyses, at Peder Dyrskjøt (f. 1630, d. 1707) har taget Uddrag af dem samt gjort enkelte Tilføjelser, hyppigt ganske umulige Stednavnetolkninger. Hans Optegnelser. er dog saa vidt vides ikke mere i Behold, men kendes gennem Afskrifter af Mag. Vilhelm Rogert, 1728-50 Sognepræst til Hvidbjærg og Lyngs paa Tyholm, og af Landsdommer Frands de Thestrup. Begge disse Afskrifter findes nu i det kongelige Bibliotek, Ny kgl. Saml. 4.º 744 og 743 c. Thestrups Afskrift er senere benyttet ved Aalborg Stifts Beskrivelse i Pontoppidans "Danske Atlas" V Bd.

Skønt Dyrskjøt ogsaa har kendt og ekscerperet de nu manglende Indberetninger fra Jerslev, Kær, Hassing og Revs Herreder, kan de nævnte Afskrifter dog af flere Grunde ikke benyttes til en Supplering af Indberetningerne. De er nemlig yderst kortfattede, og Dyrskjøts Læsning er lidet paalidelig. Det er endvidere nu ikke muligt at sondre imellem hans Tilføjelser og det, han har fra Indberetningerne, og endelig er det hele Stof optaget, ofte ganske ordret, i "Danske Atlas", saa at en Ud-gave af disse Optegnelser i Virkeligheden ikke vilde bringe noget nyt.

Kilde: Samlinger til jydsk historie og topografi. 4. rk., bd. 1, side 105-141.

³⁵ Døde 1450.

³⁶ Stephan præst.

³⁷ Octobris.